

van de Japanners zijn gebleven, dat op Timor door Australiërs en Knilmilitairen bijna een jaar met de Japanners strijd is gevoerd en op de Vogelkop van Nieuw-Guinea door een Nederlandse groep zelfs bijna twee-en-een-half jaar, en daar voegen wij nu samenvattend aan toe (nadere bijzonderheden komen in volgende hoofdstukken), dat er op Java en Sumatra sprake is geweest van verzet van de zijde van Nederlanders (vóór hun internering), Indische Nederlanders en Indische Chinezen en dat er ook verzet is gepleegd door Ambonnezen, Menadonezen en Timorezen (hoofdzakelijk ex-militairen van het Knil), maar dat zich overigens van de zijde der inheemsen maar weinige duidelijke gevallen van actief verzet hebben voorgedaan: in Atjeh en op Borneo een plaatselijke opstand van fanatieke Moslims, op Java in '43-'44 in enkele districten een soort volksofstand, vooral uit weersin tegen de Japanse rijstvorderingen, en begin '45 een kortstondige anti-Japanse rebellie van een eenheid van een van de door de Japanners opgerichte hulpkorpsen en tenslotte midden '45 twee kleine plaatselijke opstanden in Atjeh. Pogingen om van Ceylon uit geheime verbindingen met Sumatra op te bouwen zijn tot in de zomer van '45 mislukt. Pogingen om van Australië uit dergelijke verbindingen met Java, het belangrijkste eiland in de archipel, op te bouwen zijn tot het einde toe mislukt – wèl is de Nederlandse geheime dienst van Australië uit er in '44-'45 in geslaagd, in het oosten van de archipel enkele operaties te ondernemen waardoor tenslotte een klein net van *Coastwatchers* ontstond.

Wij vragen speciale aandacht voor onze nu volgende conclusie; zij luidt: het totale beeld dat Nederlands-Indië biedt, verschilt wezenlijk van dat van alle andere landen in de *Nanjo* en zulks vooral omdat het van de inheemse wereld uit (de inheemsen vormden 98% van de bevolking) niet tot daadwerkelijk verzet van betekenis tegen de Japanners is gekomen en omdat de Nederlandse geheime diensten van Ceylon en Australië uit er de gehele oorlog door niet in zijn geslaagd, vaste verbindingen op te bouwen met de grote eilanden.

★

De talrijke mislukte operaties van die geheime diensten zullen wij in ons volgende deel beschrijven – dit deel wijden wij verder aan wat in dat van de Geallieerde wereld zo opvallend geïsoleerde Nederlands-Indië tijdens de Japanse bezetting is geschied.